

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in umetnost

Licejska knjižnica

Ljubljana

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za Slovenijo SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VIII.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, dne 26. maja 1925.

Telefon št. 552.

ŠTEV. 60.

Razstava dekorativne umetnosti v Parizu.

Mednarodna razstava dekorativne umetnosti in industrije v Parizu se je uradno otvorila že 28. p. m. Dasi je izvršil akt otvoritve predsednik republike g. Doumergue svečano ob zvokih marsejeze in ob navzočnosti vseh članov vlade, zastopnikov inozemskih držav ter številnih predstavnikov industrijskih, trgovskih, literarnih in umetniških krogov, je vendar smatrali otvoritev le za formalen akt, ki se je moral izvršiti v smislu zakona, ki je že pred letom določil, da se ima ta dan razstava slovesno otvoriti. Od tega dne sledijo zaporedno otvoritve teh ali onih paviljonov. Tako je bil pretekli teden otvoren veličasten paviljon, ki ga je postavilo mesto Pariz, nadalje paviljon Češkoslovaške, paviljon Anglije in tem bodo sledile v kratkem otvoritve tudi vseh drugih paviljonov.

Kljub temu, da se dela povsod z mrzlično hitrostjo, bo treba vendar do popolne ureditve cele razstave še mnogo dela in težko je pričakovati, da se bo vršila splošna otvoritev že v prvi polovici junija. Ne glede na to pa, da ni še večina objektov dovršenih, je vendar že po monumentalnosti posameznih stavb, po originalnosti celega aranžmana in po smotru, ki ga zasleduje razstava, že sedaj soditi, da bo ta prireditel presegla vsako pričakovanje.

V osrčju francoske metropole, na enem izmed najrazkošnejših, najlepših pariških prostorov, med Pont de la Concorde in Pont de l'Alma, med Grand Palaisjem in Place des Invalides je vzrastlo novo velikansko mesto. Prostor, ki se razteza ob obeh bregovih Sene, vežeta mosta kralja Aleksandra III. in Invalidov. Na mostu kralja Aleksandra III., ki tvori prehod od Elizejskih poljan do Invalidske esplanade, v bronu umetniško zgrajen spomenik francosko-ruskega prijateljstva, sta se zgradili dve dolgi, preko celega mosta se raztezajoči vrsti modernih, po svoji zunanji in notranji arhitekturi originalnih razstavnih prostorov.

Ves razstavnih prostor, ki obsega 28 hektarjev površine, je porazdeljen med posamezne države tako, da je dobila vsaka država zadostno površino za zgradbo reprezentativnega paviljona. Nadalje je dobila vsaka država, pa tudi posamezne tvrdke obširne prostore na prostem za postavitev prodajalnih kioskov in potrebne prostore za razstavitev interjerjev v veliki industrijski palači (Grand Palais).

Naša država gradi svoj paviljon ob razkošnem drevoredu Cours la Reine, ki se vleče skozi ves razstavnih prostor ob desnem bregu Sene. Paviljon ima prtiličje in eno nadstropje ter zavzema površino v iznosu 14 x 11 m. Pročelna stran paviljona z impozantnim portalom iz slavonske hrastovine z okusnimi, umetniškimi rezbarijami bo te dni končana, ravno tako bodo še ta teden končana tudi vsa druga zunanja dela. Pa tudi notranja dekoracija, deloma s freski po narodnih motivih, bo že prve dni junija končana. V paviljonu bodo razstavljene vetrine s čipkami, keramičnimi, torbarskimi in drugimi izdelki naše domače obrtnosti. Našemu paviljonu nasproti stojijo paviljoni Danske, Grčije in Švedske. Na desno imamo paviljon Španije, ne daleč od nas na levo pa si je zgradila Rusija mogočen stolp, ki ne bo služil toliko kot razstaven prostor, ampak, ki naj bi bil po svoji ar-

hitekturi le izraz socialno-gospodarskega stremljenja sodobne Rusije.

Poleg prostora za zgrabo paviljona, so nam bili dodeljeni še obširni prostori v Grand Palaisju. »Velika Palača«, ki je ob pročelni strani 240 m dolga in ki vsebuje razen drugih prostorov veliko, 192 m dolgo in 45 m široko dvorano za vsakovrstne razstave, ki se vršijo večkrat v letu v Parizu, je bila primerno porazdeljena in na novo dekorirana. V palači je določen tudi prostor za slovensko spalno sobo, o kateri smo v našem listu že podrobneje pisali, nadalje za bosanski salon in za splitsko jedilnico. Tu je tudi poseben prostor za predmete iz šolskega, gledališke umetnosti, vrtnarstva in posebej še prostor za predmete iz prosvete.

Razen paviljona in prostorov v veliki palači se je zgradil na invalidski esplanadi skupen paviljon, kjer nam je rezerviran prostor v obsegu 18 x 5 m za razstavitev predmetov iz arhitekture. Na tej esplanadi gradi naša država na prav lepem, senčnem prostoru majhen šotor, kjer se bodo prodajali predmeti naše domače obrtnosti in kjer bo urejena tudi bosanska kavarna.

Po vseh prostorih, ki so nam bili dodeljeni, se prav pridno dela. Osobito se je našemu odboru v zadnjem času posrečilo premestiti nekatere ovire, ki so pri tako obsežnih prireditvah neizbežne in delo gre zdaj v najlepšem teku. Po vsem smemo že sedaj pričakovati, da dosežemo na razstavi zadostne uspehe. Upoštevati pa je tu dejstvo, da sodeluje naša država prvič na taki svetovni prireditvi, da je stopila prvič na torišče, kjer bodo na polju dekorativne umetnosti tekmovali skoro vse kulturne države. Tudi je treba, da se more delo objektivno oceniti, upoštevati, da pripravljamo Francija razstavo že celih 13 let, kajti že julija 1912 je francoska poslanska zbornica sklenila, da vlada nemudoma imenuje interministerialno komisijo z nalogo, da določi mere in sredstva za realizacijo mednarodne razstave dekorativnih umetnin, medtem ko se je naša vlada komaj novembra pr. l. definitivno odločila, da se udeleži razstave in je bil naš pripravljalni odbor v Parizu konstituiran šele začetkom meseca februarja t. l. Da se je moglo v tako kratkem času razviti tako veliko delo, ki zahteva obširnih priprav in sodelovanja cele države, je upoštevati vredno in bo služilo samo v pohvalo za težko delo, ki ga je izvršil pripravljalni odbor.

Tudi je treba za primerno ocenitev in za upoznanje smotra razstave vedeti, da ne gre tu za navadno industrijsko ali obrtniško razstavo, kakor se prirejajo čestokrat v vseh državah, ampak, da gre tu izključno za uporabljanje umetnosti v arhitekturi, pohištvu in nakitu. Vsak predmet mora biti originalen, kopije so izključene, in vsak predmet je razstaviti tako, kakor se ga rabi v navadnem življenju. Kakor pa mora nositi vsak predmet pečat originalnosti, tako mora tudi vsak paviljon, tako po svoji zunanji arhitekturi, kakor tudi po svojem notranjem ustroju in po svoji dekoraciji nositi pečat individualnosti dotičnega naroda. Tako odseva že iz hrastovega portala na našem paviljonu nekaj tako pristno našega, da mora paviljon spoznati vsak, kdor je tudi samo enkrat obšel naše kraje, in kdor bo videl okoli nižjega s pe-

strimi barvami dekoriranega paviljona samo že lepe cvetlične nasade z umetnimi vodnimi napravami, ta bo prav lahko uganil, da stoji pred nizozemskim paviljonom. Kljub temu pa, da je vsak paviljon tipičen za narod, ki ga je postavil in da se po arhitekturi, dekoraciji i. dr. znatno razlikuje eden od drugega, tvori vendarle razstava v celoti najlepšo harmonično sliko. Ko si obšel, tudi samo mimogrede vse te monumentalne stavbe, videl toliko lepih del arhitektu-

re, proizvodov umetnega dekora, ko si se ustavi pred pravlično lepimi cvetličnimi nasadi, pred žuborečimi vodometi, po svoji konstrukciji tako prelestnimi, da se ob pogledu na nje odpočiješ in skoro pozabiš, da hodiš po razstavi že ure in ure, boš končno, kljub vsej bujni pestroti in raznolikosti predmetov videl, da odseva iz vsake zgradbe, iz vsakega predmeta enotno stremljenje, nepremagljivo hotenje po lepem, čistem in zdravem.

Dr. I. P.

Resolucije Zveze trgovskih gremijev.

I. Prometne zadeve:

1. Ministrstvo saobračaja se pozivlja, da ukine lomljeno računanje tarife preko prog bivše južne železnice, ki je bila že pred 2 leti prevzeta v državno upravo.
2. Na progah lokalnih železnic naj se uvede ista klasifikacija kot velja za glavne proge, ker sedanja previsoka vozarina ovira trgovski promet v krajih, ki ležijo ob lokalnih železnicah.
3. V svrhu omiljenja krize lesne trgovine se nujno zahteva uveljavljenje že pred letom odobrene znižane eksportne tarife za izvoz lesa v inozemstvo.
4. Pri sklepanju trgovskih pogodb z inozemstvom naj se posebna pažnja posveča sklepanju zveznih tarif za pospešitev našega eksporta.
5. Ukinejo naj se dodatni dobavni roki, ki ovirajo točno in hitro izmenjavo blaga ter otežujejo trgovsko kalkulacijo.
6. Predlaga se dograditev železniške zveze od bivše deželne meje pri Rogatcu do Krapine v smislu zaključkov železniške konference v Beogradu dne 8. maja 1920.
7. Predlaga se otvoritev železniškega prometa z inozemstvom preko Hodoša pri Dol. Lendavi.
8. Za poštno paketni promet se predlaga vpeljava treh pristojbinskih pasov, kakor so obstojali pred vojno.
9. Zahtevamo, da se naj vozi na Bizeljsko pošta iz Brežic dnevno in ne le vsaki drugi dan.

II. Obrtno-pravne zadeve:

1. Predlaga se, da veljajo za vse trgovske zadržke iste dolžnosti in predpisi, kakor za ostale trgovce, ker se drugače ustvarja nenek konkurenčni položaj.
2. Ukinejo naj se zakoni in predpisi, ki otežujejo svoboden razmah trgovske delavnosti in prometa.
3. Z ozirom na različne predpise o delavnem času se priporoča ministrstvu trgovine in financ, da se obrat trafik omejuje le na prodajo monopolnih predmetov.
4. V konkurznem postopanju se želi, da se prvenstveno vpoštevajo kot upravičeni pošklicni trgovci, posebno v kolikor so jih upniki sami predlagali.
5. Ponovno se obrača pažnjo vel. županstva na neprilike krošnjarstva ter naproša za poostreitev kontrole o njihovem poslovanju.

III. Socijalno politične zadeve:

1. Predlaga se pospešitev revizije, odnosno noveliranja zakona o pokojninskem zavarovanju, posebno pa glede določb o odpravnini ter naj se pri tem poveča znesek odpravnine preko sedanje izmere tudi na del premije, ki jo je vplačal delodajalec.
2. Minister za socijalno politiko se naproša, da energično podpira akcijo za znižanje upravnih stroškov pri zavodih za socijalno zavarovanje in da revidira uvrstitev trgovskih obratov v nevarnostne razrede.

IV. Davčne zadeve:

- A. Zveza trgovskih gremijev opozarja na veliko število gospodarskih konkurzov in prislilnih poravnjav ter na vedno naraščajoče odjave, odnosno padanje prijav v Sloveniji. Vse to kaže na latentno gospodarsko krizo, ki se bo preje poostrišla nego omilila. Položaj otežuje posebno davčna obremenitev z obstoječimi davki, ki se v zadnjem dvajsetstinskem zakonu niso, kakor smo pričakovali, zmanjšali, ampak celo povišali s tem, da se je invalidski davek podvojil in da se je odredilo pobiranje prispevka za remontno-komorski fond. Vrh tega se je z novim davkom obremenilo fizične delavce. Davek na zaslužek fizičnih delavcev smatramo za tem bolj neumesten, ker naj nadomešča sedanjo na modernih principih zgrajeno dohodnino, ki kolikor toliko vpoštevava plačilno zmoglost davkoplačevalcev in štiti vsled davčnega minima gospodarsko najšibkeje sloje.

Zaradi tega zahtevamo:

1. da se pobiranje davka na zaslužek fizičnih delavcev omeji samo na osebe, ki bi

po dosedanjih predpisih plačevale dohodnino;

2. da se ukine pobiranje povišanega invalidskega davka, s prihodnjim finančnim zakonom pa brezpogojno razveljavi;
3. da se ukine pobiranje invalidskega davka in remontno komorskega prireza na dohodnino, ker se od dohodninskih virov, obdačenih s tem davkom pobira invalidski davek že pri donosnih davkih. Pobiranje invalidskega davka na dohodnino znači za pokrajine, v katerih se pobira dohodnina, dvojno obdačenje napram pokrajinam, ki dohodnino ne poznajo in plačujejo invalidski davek samo od donosnih davkov;
4. da se izenači obdačenje hišnih najemnin za celo državo vsaj glede davčnega merila, ki naj se določi na 8%. Izenačenje v materijelnem oziru je tem lažje izvedljivo, ker glede formalno pravnih odredb za obdačenje najemnin ni bistvenih razlik med zakonodajami posameznih pokrajin;
5. da se dohodninska davčna lestvica v prihodnjem finančnem zakonu preuredi v toliko, da se bo namesto v kronah brala v dinarjih;
6. da se v Sloveniji invalidski davek in remontno-komorski prirez ne pobira na oni del edinstvenih državnih pribitkov, ki nadomešča bivše deželne doklade;
7. da se pri posebni pridobitni poleg vseh v vojni in poveljni dobi uveljavljenih pribitkov smatra za režijsko postavko tudi avtonomne doklade, ki se plačujejo na ta davek;
8. da se primerno zvišajo potne pristojbine članov davčnih komisij, ker dosedanje pristojbine ne krijejo niti ene desetine dejanskih stroškov članov, ki ne stanujejo na sedežu davčnih komisij;
9. da se pristojbine za prisilno izterjavanje davkov znižajo najmanj na polovico. Sedanje pristojbine so odločno previsoke in nikakor ne vstrezajo dejanskim izdatkom države za prisilno izterjavanje;
10. da se znova uvedejo davčni plačilni nalogi za vse davčne vrste;
11. da se davek na poslovni promet z uveljavljenjem izenačenega zakona o neposrednih davkih ukine ali vsaj zniža na polovico, ker spričo dejstva da obremenjuje vsako fazo prometa očitno podražuje ceno, ker jo ne redko povišuje tudi za 3-5%;
12. da se odmero davka na poslovni promet brez izjeme poveri plenumom davčnih komisij, in jo pdvzame odsekom, ki obstoje samo iz dveh članov davčne komisije. Ker ti člani praviloma stanujejo na sedežu davčnih komisij, jim pri razsežnosti naših prireditvenih okrajev brez dvoma ne morejo biti znane prometne razmere vseh davkoplačevalcev iz celote okraja v taki meri, da bi mogli ocenjevati njihov promet;
13. da se prizna pri odobravanju in dovoljevanju avtonomnih doklad odločilen vpliv organom finančne uprave, ki po svoji službi najlože presojajo ali in v koliko izmera avtonomnih doklad v zvezi z državnimi davki vstreza plačilni zmoglosti davkoplačevalcev. Posebno zahtevamo, da se pri hišno-najemnem davku in pri posebni pridobitno strogo pazi na to, da davčna bremena v zvezi z avtonomnimi dokladi ne bodo presegala obdačenih donosov;
14. da se pri izenačenju neposrednih davkov ozira Narodna skupščina na izjavo, katero je o osnutku oddala Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani v sporazumu z Zvezo trgovskih gremijev in Zvezo industrijev v Ljubljani. Olajšanje davčnih bremen v zahtevani smeri je potrebno, če se neče zadržati vse kralj gospodarskega življenja v Sloveniji, kjer je davčni sistem izžrpan in v polnem obsegu zadeva vse donose in dohodke, posebno ker ga upravlja uradništvo, ki v okvirju zakona vrši svojo dolžnost tako vestno in natančno, da predpisani davki od leta do leta dosega vedno izdatno višje dohodke nego so proračunjeni.
- B. Predlog za reformo, oziroma noveliranje zakona o taksah in pristojbinah. Po poldrugem letu, odkar je v veljavi zakon o taksah, vedno težje občutimo pezo bremen, ki jih nalaga trgovskemu stanu ta zakon.

Poleg visokih davkov, ki so v Sloveniji nujno potrebni izenačenja in primerne znižanja, nas bremenijo še razne visoke takse. Tako obštetne takse so morebiti v pokrajnah, katere nimajo razvitega davčnega sistema, kolikor toliko upravičene, v pokrajnah pa, v katerih plačujemo poleg izdatnih donosnih davkov, davka na poslovni promet in trošarin še dohodnino in kjer se zakoni tako striktno izvajajo, kakor se izvajajo ravno pri nas, pa pomenijo takse v izmeri, v kakoršni se pobirajo sedaj, preobčutno obremenitev, ki se mora omiliti.

Predvsem smatramo za potrebno, da se ukine pobiranje točarninskih taks v vseh pokrajinah, v katerih se pobira trošarina na vino in žganje. V zvezi s tem naj se odpravi prepoved prodaje denaturiranega spirita od strani točilcev pijač, ki je stvarno neutemeljena in je povsem zgrešila svoj namen. Denaturirani spirit naj se dovola prodajati vsem točilcem pijač pod pogoji, pod katerimi so ga smeli prodajati pred uveljavljenjem sedanjega zakona o taksah. Nadalje naj se prizna trgovski korespondenci brez-pogojno davčno prostost, odpravi naj se takšna dolžnost za službene prejemke privatnih nameščencev, ako ne izdajajo formalnih pobotnih, zniža naj se taksa za oферtalne licitacije, ki je s 100 Din odločno previsoko določena in menične takse, ki so preobčutne, ustvari možnost kazni po taksnem zakonu in odpravi kazni, ki se nalagajo, ako se plačilo zamudi.

Predlagam, da se Zveza s posebno spomenico obrne na ministrstvo financ in utemelji zahtevo, da takšni zakon čimprej novelira, do tedaj pa v prihodnjem finančnem zakonu omili vsaj navedene trdote.

C. Predlog za noveliranje obdačenja žganja. V Sloveniji se v praktični uporabi vse vedno bolj kažejo slabe strani zakona z dne 5. novembra 1923. Vedno bolj se kaže, da se je s tem zakonom v previsoki meri razširilo trošarine in trošarinske kontrole prosta žganjekuha. V promet dohaja vedno več nezatrošarinjenega žganja potom nelegalne trgovine, ki v zadnjem času dobro uspeva na škodo legalne industrije in trgovine. Ko se je naša država z navedenim zakonom odrekla izdatnim dohodkom in priznala producentom za domačo potrebo neomejen privilegij, je bila njena dolžnost, da prepreči vsako zlorabo. Pri sedanjem položaju je absolutno nemogoča vsaka učinkovita kontrola prometa z nezatrošarinjenim žganjem. Za učinkovito kontrolo bi bila potrebna evidenca o produkciji žganja pri producentu. Ker pa zakon to kontrolo perhorrescira, ker hoče izrecno obvarjati te producente vseh šikan od strani finančnih organov, so na široko odprta vrata tihotapstvu in neupravičenemu trgovanju z žganjem, ki doseda vedno večji obseg.

Pri tem ne trpi samo legalna trgovina in produkcija, ki izkazuje vedno manjši promet, ampak tudi država, ker je prikrajšana za izdatne svote trošarine na žganje, katero dohaja tihotapstvenim putem v promet. Proti zlorabi predalekosežnih ugodnosti, katere uživajo producenti za domačo uporabo, ni druge pomoči, kakor da se z noveliranjem zakona žganjekuha za domačo potrebo prosto plačila trošarine ali popolnoma ukine, ali pa vsaj veže na pogoje, ki bodo preprečevali vse zlorabe. Za prilike v Sloveniji bi bilo najumestnejše, da se upostavi položaj, kakršen je bil pred uveljavljenjem navedenega zakona in da se trošarina pobira pavšalno po produkcijski zmoglosti žgalne priprave. Težišče vse kontrole za trošarino na žganje se polaga sedaj na register in njegove priloge. Zaradi tega so se zapretili za napačno ali nepravilno vodstvo občutne kazni. Vkljub važnosti registra za trošarinsko kontrolo pa je vendar kazni, ki znaša za prvo nepravilnost 1000 Din, za vsak ponovni slučaj pa 2000 Din preobčutna, posebno v onih slučajih, v katerih gre očividno le za malenkostno manipulativno pogreško, ne pa za namerno prikrajšati državno trošarino. Ako bi se producenti žganja za domače potrebe postavili pod kontrolo, bi izgubil register svoj pomen. Zaradi tega predlagam:

1. da se omeji trošarine prosta žganjekuha samo na količine, ki se rabijo z ozirom na število družinskih članov za domače potrebe iz lastnih pridelkov;

2. da se kazni za nepravilno vodstvo registra zniža najmanj na 100 Din in tudi ta kazni nalaga le v primerih, v katerih gre očividno za namen prikrajšati državno trošarino.

V. Resortna podreditve trgovskega šolstva.

Po vesteh v javnosti se namerava nižje in višje trgovsko šolstvo odvzeti trgovinsko-industrijskemu resoru in podrediti prosvetnemu.

Dasi se ne moremo pohvaliti, da bi bil trgovinski resor vsaj našemu trgovskemu šolstvu v Sloveniji posvečal ono pažnjo in skrb, kakor bi bilo nujno želiti in neobhodno potrebno, vendar se je bati, da se položaj še bolj poslabša, ako se ta skrb prenese na prosvetno ministrstvo.

Trgovsko šolstvo se bo moglo razvijati in ustrezati svojemu namenu le, ako bo v rokah referentov, ki dobro poznajo težnje in naloge našega gospodarstva. Da moremo najti take ljudi predvsem v trgovinsko-industrijskem, a ne v prosvetnem resoru, je jasno. Tudi po drugih državah je trgovsko šolstvo podrejeno ministrstvu za trgovino, obrt in industrijo.

Sklene se, da zveza ukrene na merodajnih mestih potrebne korake, da ostane trgovsko šolstvo še nadalje v rokah trgovinskega in industrijskega resora.

VI. Razno:

1. Občni zbor Zveze trgovskih gremijev apelira na g. finančnega ministra, da nemudoma izda že odobreno koncesijsko listino za promet z devizami in valutami za ljub-

ljansko borzo, da bo le tej omogočen uspešen razvoj in ustreženo stvarno upravičenim gospodarskim potrebam Slovenije.

2. Centralna vlada se pozivlja, da brez odloga nakaže državnim nameščencem po zakonu jim zagotovljene razlike službenih prejemkov od meseca oktobra 1923 dalje.

3. Občni zbor protestira proti že objavljenemu povišanju poštinih pristojbin, ki naj stopi v veljavo dne 1. junija t. l., kar bi pomenilo novo povišanje splošne režije v trgovskih obratih. Druge države pospešujejo trgovski promet s po možnosti nizkimi poštinih in prevoznimi tarifi, pri nas pa se na to potrebo ne polaga zadostne važnosti.

4. Pozivljajo se vsi gremiji in zadruge, da v kolikor to še niso storili, da dopolnijo svoja pravila tudi na obvezno članstvo trgovsko pomožnih obrtih pri gremijih.

5. V svrhu povzdige nivoja trgovskega naraščaja, se priporoča vsem gremijem, da stremijo za čim večjo izobrazbo trgovskih vajencev, a da uredijo številčno razmerje pri posameznih tvrdkah zaposlenih pomočnikov in vajencev. Priporoča se v okoliših, kjer ni nadaljevalnih šol, uvedba strokovnih izpitov za vajence.

6. Priporoča se obnovitev legitimacij za trgovske polnike v smislu veljavne naredbe trgovskega ministrstva.

7. Kot normalna doba za sprejem vajencev za trgovske stroke se priporoča starost 14—18 let.

8. Uvaja se obligatorične vidiranje trgovskih spričeval pri Zvezi gremijev v svrhu kontrole pripadnikov.

9. Pozivljajo se vsi gremiji, da podpirajo z moralno in gmotno propagando vsakome sečno število »Trgovskega lista«, ki naj informira vse člane gremija o tekočih zadevah in vzdržuje stike z gremijem.

10. Prihodnji občni zbor se vrši v Kranju.

Iz gospodarskega kongresa v Sarajevu.

B. Gospodarski svet.

O vprašanju gospodarskega sveta je v imenu odbora, kateremu je predsedoval g. S. D. Aleksander, predsednik Saveza industrialaca v Zagrebu, poročal generalni tajnik Trgovske zbornice v Beogradu g. Svetislav Marodič. Referent je izjavil:

Vsled lakonske stilizacije čl. 44. naše ustave se pojavlja več vprašanj bistvene važnosti, od katerih je odvisno, ako bo mogel Gospodarski svet uspešno delovati.

Prvi tak problem je vprašanje, kaj je treba, da bo Gospodarski svet ustrezal svojemu bistvu. V tem oziru čujemo dvoje mnenj: 1. Gospodarski svet naj bo gospodarski parlament, to je zakonodajna korporacija za socialna in gospodarska vprašanja in 2. Gospodarski svet naj bo posvetovalen, pomožen organ za izdelovanje socialnih in gospodarskih zakonov. To drugo stališče je edino točno in edino mogoče v smislu naše ustave, ker je v členih 46. in 80. jasno določeno, da vrše zakonodajno oblast samo kralj in Narodna skupščina vzajemno. Naravno pa je, da so merodajni faktorji dolžni, da vprašajo Gospodarski svet v vseh primerih socialne in gospodarske zakonodaje. To stališče je došlo do izraza tudi v zakonskem osnutku ministrstva trgovine in industrije.

Drugi problem tvori vprašanje, komu naj služi Gospodarski svet kot posvetovalen pomožen organ. Po zakonskem osnutku ministrstva trgovine in industrije je Gospodarski svet pomožni organ upravnih oblastev. To prihaja do izraza med drugim tudi v dejstvu, da Gospodarski svet ne more predlagati svojih zakonskih predlogov Narodni skupščini direktno, ampak vedno le preko pristojnega ministrstva ali preko ministrskega sveta, kolikor smatrajo ta oblastva predložitev za primerno. Kljub temu, da so predpisi glede zakonskih predlogov, katere izdelava Gospodarski svet taki, vendar se tudi po zakonskih osnutkih, katere je izdelalo ministrstvo, mora mnenje Gospodarskega sveta obvezno predložiti Narodni skupščini o vseh zakonskih osnutkih, katere izdelajo posamezna ministrstva. Razen tega Narodna skupščina pošilja Gospodarskemu svetu tudi direktno predloge posameznih narodnih poslancev, da se o njih izjavi in svoja mnenja direktno pošilja Narodni skupščini. Zakaj se naenkrat pripuščajo direktno občevanje Gospodarskega sveta z Narodno skupščino? Ali je Gospodarski svet pomožni organ upravnih oblastev, takrat se njegovo udejstvovanje zaključuje pri upravnem oblastvu, ali pa je organ Narodne skupščine in takrat ima pravico tudi direktno predlagati zakonske predloge Narodni skupščini.

V interesu intenzivnega delovanja in velikih koristi, katere se pričakujejo od Gospodarskega sveta, naj bo Gospodarski svet pomožni organ zakonodajalne in upravne oblasti. Tretji važen problem je vprašanje sestave Gospodarskega sveta. V tem oziru je treba postaviti štiri načela: 1. Gospodarski svet naj bo v prvi vrsti gospodarski organ, to je izraz interesov in želj naših gospodarskih krogov; 2. v njem naj bodo stalno zastopane vse gospodarske stroke in vsi naši kraji; 3. gospodarski krogi, odnosno njihove priznane organizacije, in samo one, naj imajo pravico, da pošiljajo v Gospodarski svet svoje zastopnike; 4. razen zastopnikov gospodarske prakse morajo biti v Gospodarskem svetu dostojno zastopani tudi gospodarski teoretiki in znanstveniki.

Končno naj bi se iz Gospodarskega sveta izločili vsi politični in birokratični vplivi. Z našima dosedanjima Gospodarskima svetoma v preteklosti je bilo ravno nasprotno. Ako hočemo, da bo prihodnji Gospodarski svet srečnejši, plodnejši v svojem delu in trajen v svojem obstoju, ga ne moremo opremiti s škodljivimi šablonami.

Nadalje je referent v imenu odbora predložil sledečo resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta:

V zvezi z resolucijami lanskih gospodarskih kongresov v Zagrebu in v Skoplju kongres enodušno pozdravlja namero ministra trgovine in industrije, da v najkrajšem času predloži Narodni skupščini zakonski osnutek o Gospodarskem svetu.

Kongres pričakuje, da bo Gospodarski svet po definitivni redakciji zakonskega osnutka pravi in neposredni predstavnik celokupnega našega narodnega gospodarstva, njegovih potreb in teženj in da bo v najtesnejšem stiku z zakonodajnimi in upravnimi oblastvi najaktivnejše deloval pri sestavi celokupne naše gospodarske in socialne zakonodaje.

C. Prometne razmere v naši kraljevini.

Nato je podal v imenu odbora za prometne prilike v naši državi poročilo g. dr. Cvetko Gregorič, glavni tajnik Centrale industrijskih korporacij v Beogradu. Referenti so bili v tem odboru delegat Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani g. Mohorič in delegat Centrale industrijskih korporacij v Beogradu.

Poročilo odbora se glasi:

»Na podlagi referata Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani in referata Centrale industrijskih korporacij v Beogradu odbor za promet ugotavlja, da se naše prometne prilike stalno izboljšujejo, mora pa takoj naglasiti, da se razni nedostatki ne občitajo v toliki meri samo zaradi tega, ker se je promet vsled gospodarske krize znatno zmanjšal.

Zahvaljujemo se ministrstvu za promet za dosedanja prizadevanja, da se železniški promet uredi, naglašamo pa, da smo še daleč od onega položaja, ki bi ustrezal normalnim potrebam gospodarstva in njegovega razvoja.

1. Nedostatkov, ki zahtevajo nujno in energično odpravo, so samo deloma krive posledice splošnih poveljnih gospodarskih prilik. Zelo važen vzrok za te nedostatke je današnja, času neprimerena organizacija železniške uprave. Zaradi tega prosimo ministrstvo za promet, da se uprava naših državnih železnic po zgledih drugih držav reorganizira na samostojni trgovski podlagi, s čemer se bodo režijski stroški izdatno pocenili, omogočilo pa se bo tudi racionalnejše izkoriščanje sredstev, ki so na razpolago za izboljšanje prometa.

2. Prosimo ministrstvo za promet, da z vso energijo vztraja na tem, da se število tovornih voz, osobito odkritih, zveča, zvišati pa je treba tudi število specialnih vagonov za prevoz mesa in mesnih izdelkov, piva, vina, svežih rib, svežega sadja in zelenjave, pohištva itd.

Zvišati je istotako treba tudi število lokomotiv.

Treba je paziti na to, da bodo vagoni pri prehodu v promet v dobrem stanju in da se strogo izvajajo odnosno vrše predpisane periodične revizije.

Železniške delavnice je treba pravočasno preskrbeti z vsemi potrebnimi sredstvi za delo in z materijalom. Železniška delavnica v Splitu naj se čim prej dovrši in izroči prometu.

Pokvarjeni vagoni naj se pošiljajo v

delavnice podrtih vagonov in posamezne delavnice naj se specializirajo za popravilo vagonov posebnega tipa. Z vso energijo je treba delati na to, da se vagoni in lokomotive pošiljajo v delavnice, dokler poškodbe še niso prevelike in da se pokvarjeni vagoni in lokomotive popravijo čim preje. Količina pokvarjenih vagonov in lokomotiv je preveč visoka v razmerju z njihovim skupnim številom ter zahteva forsiranje njihovega popravila.

3. Nemudoma je treba izvesti zamenjavo tračnic in pragov na onih progah, kjer je stanje opasno. Posebno pažnjo je treba posvetiti zgradbi in pregradbi železniških mostov, začeta dela, kakor mostovi pri Bitolju in Novem Sadu, pa čimprej dovršiti. Na železniških postajah je treba namestiti zadostno število vagonov, posebno v južni Srbiji, ter se potruditi, da bo merjenje pravilno. Ukiniti je treba naredbo generalne direktcije državnih železnic o merjenju tovorov a la rinfusa. Dovoliti se mora zasebnikom, da instalirajo tehtnice na lasten račun. Skladišča je treba napraviti, posebno na Sušaku, kakor tudi v južni Srbiji. Rampe je treba narediti posebno v južni Srbiji.

(Konec prihodnjič.)

Trgovina.

Bosanske slive kažejo letos zelo dobro. Isto velja tudi za Srbijo. Za izvoz so izgledi izborni, ker so po svetu vse stare zaloge izčrpane. Kupci sliv se že oglašajo zlasti iz Nemčije.

Izvoz našega hmelja in sliv v Francijo. Izvoz slovenskega hmelja v Francijo je bil to leto izredno velik. Ceni se na 2000 kvintalov po 50 kg. Zadnji čas se je plačeval hmelj s 1000 francoskimi franki za 50 kg franco in zacarinjeno v Strasbourg. Za prvovrstno blago se je plačevalo tudi nekaj več. Nova letina kaže dobro. Zanimanje za letnik 1924 popušča, le po prvovrstni kakovosti je še povpraševanje. V predkupu se je plačeval alzaški hmelj do 1000 frankov. Uvoz slovenskih in hrvaških svinj, ki je bil prej zelo velik, je zadnji čas popolnoma izostal. Cene so med 7.80 in 8 francoskih frankov za kg žive teže. Pri manjši izvozni carini bi ta cena konvenirala za stalne izvoze.

Prodaja lizola, lanolina, etra in razkuževalnega sredstva se bo vršila dne 13. junija t. l. pri direkciji državnih železnic v Zagrebu. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

Padeč cen za volno. Kakor smo že poročali, se od novega leta sem opaža znatno padanje cen za volno. Prvi znaki za to so se kazali že v mesecu decembru lanskega leta. Pomanjkanje odjemalcev in prizadevanje, da se izdeluje čim cenejše blago, se na trgu vedno bolj občuti. Na 14 avstralskih sejnih v Sidneyu se je prodalo od 8348 bal samo 4638. Tendence je vedno slabša in cene postopoma padajo. Tudi na drugih avstralskih tržiščih se isto opaža. V Italiji izkazuje indeks za mesec april tudi manj točk, od meseca aprila se je znižal za 30%. Neprodano blago v Avstraliji sami se ceni na 700.000 bal. Velike zaloge se nahajajo tudi še v Južni Ameriki. Za volno izkazuje indeks 182 točk napram 197 točkam v marcu l. 1923, za tkanine pa 199 točk napram 201 točki.

Zagrebska borza za blago in vrednote. Imenik članov predsedstva in razsodnikov zagrebske borze za blago in vrednote je interesantom v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Italijanska zunanja trgovina. Po uradnih italijanskih statističnih podatkih je italijanska zunanja trgovina v l. 1924. napram l. 1923 izredno napredovala. Uvoz je zrastle od 17.189 milijonov lir v letu 1923 na 19.487 milijonov lir, a izvoz od 11.086 milijonov lir v letu 1923 na 14.310 milijonov lir v letu 1924. Povšek uvoza se nanaša v pretežni večini na industrijske surovine, dočim se je

uvoz živil, predvsem pšenice, ker so bili še ostanki iz dobe žetve l. 1923, zmanjšal. Le uvoz mesa se je povečal. Izvoz italijanskih živil se je ogromno povečal in sicer kar se tiče predvsem izvoz mandljev, vina, svežega sadja, pšenične moke, pomaranč in citronov. Kar se tiče uvoza industrijskih sirovin se je uvažalo predvsem: Surovega bombaža za 2805.25 milijonov lir (v letu 1923 za 2243.67 milijonov lir); lesa za 529.23 milijonov lir v letu 1924 (366.85 milijonov lir v letu 1923); bakra za 353.82 milijonov lir (309.75 milijonov lir v letu 1923). Povečal se je tudi znatno uvoz sirovih kož, bencina, železnih drobcev, litega železa in petroleja. Kakor se je povečal uvoz sirovin, se je temu primerno povečal tudi izvoz industrijskih proizvodov. Prvo mesto v izvozu fabrikatov zavzema surova svila, ki je dosegla v lanskem letu 2 milijardi lir in ki se izvažata predvsem v Francijo, Švico in Nemčijo. Ravno tako se je povečal izvoz umetne svile, bombažnih tkanin, bombažnega sukanca, volnenih tkanin, svilenih tkanin in polsvilenih tkanin. Bombažni sukaneč se izvažata v glavnem v Nemčijo, Levanto in Argentinijo, za volneno blago pride pa v poštev Avstrija, Jugoslavija in Indija. Kar se tiče uvoza in izvoza glede posameznih držav je isti znašal za prvih 11 mesecev v letu 1924:

	Izvoz (milijonov lir)	Uvoz (milijonov lir)
Francija	1.628	1.266
Švica	1.416	346
Nemčija	1.371	1.316
Anglija	1.813	1.916
Zedinjene države	1.074	4.106
Argentinijska	702	967
Avstrija	605	400
Jugoslavija	335	505

Iz gornje statistike je razvidno, da je trgovinska bilanca naše države napram Italiji za prvih 11 mesecev 1924 za 170 milijonov lir aktivna.

Velesojm v Padovi. Obrazce za prijavo udeležencev za velesojm v Padovi, ki se bo vršil letos od 5. do 19. junija, dobijo zainteresirani v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Industrija.

Položaj industrije v Avstriji. Zaposlenost industrije v Avstriji se trajno dviguje, vendar pa se brezposelnost postopoma, a le počasi zmanjšuje. Večina podjetij je pred kratkim obratovalo s skrajšanim delovnim časom in prehaja sedaj na polni delovni čas, vsled česar dosedanja delavci zmorejo povišano produkcijo. Najbolj sta sedaj zaposleni tekstilna in papirna industrija. Ugodnejše postajajo razmere v električni in deloma tudi v strojni industriji. Slabši je položaj oblačilne stroke. Generalni komisar navaja v svojem zadnjem poročilu, da so poleg ovir, s katerimi mora računati trgovina v Srednji Evropi, tudi visoke davščine, s katerimi je obremenjena produkcija, povod za depresijo v industriji Avstrije. Narodno gospodarski strokovnjaki pa povdarjajo, da so bremena, katera nosi avstrijska produkcija, sicer znatna, kar je pri fin. programu, ki ima namen odpraviti deficit, razumljivo, vendar so pa celotna bremena še vedno manjša, nego v sosednih državah. Iz tega sklepajo, da je glavni vzrok za težak položaj avstrijske industrije politika drugih srednjeevropskih držav, ki se v carinskem in prometnem oziru zapirajo in z raznimi uvoznimi omejitvami preprečujejo medsebojne trgovske stike. Pri nas je, žalibog, ravno nasprotno, glavni vzrok, da se veleindustrija ne more razviti, so preobčutni davki, ki jo obremenjujejo ne redko z 90% ali še višjim odstotkom čistega dobička, dočim je obremenitev avstrijske industrije s posebno pridobitno za več nego polovico manjša.

Kriza v Madžarski industriji svile. Tovarna svile v Sárvaru se nahaja pred ustavitvijo dela. Krizo v podjetju so povzročile visoke cene surovin. Pri podjetju je zainteresiran tudi francoski kapital. Z zatvoritvijo tovarne bo ostalo brez dela 1300 delavcev.

Denarstvo.

Stanje hranilnih vlog pri regulativnih hranilnicah v Sloveniji za I. četrtletje 1925. Regulativne hranilnice v Sloveniji so imele začetkom leta 1925: 311.503.116 dinarjev vlog. Tekom prvega četrtletja so se vloge zvišale na 327.947.302 Din, torej za približno 16 milijonov dinarjev, od katerih odpade samo na mestno hra-

nilnico v Ljubljani približno 7 milijonov, na mestno hranilnico v Novem mestu 1 milijon, na mestno hranilnico v Mariboru 3 milijone. Pri ostalih hranilnicah prirastek vlog ne presega 1 milijona dinarjev. Pojav naraščanja hranilnih vlog ima svoj vzrok brez dvoma v gospodarski krizi, ki traja že skoro nad eno leto in ki ima za posledico, da se čim več denarja jemlje iz podjetij in plodonosno nalaga, ker nudi brez vsakega rizika večje koristi. — Za primerjanje naj služi dejstvo, da so se hranilne vloge dunajskih denarnih zavodov samo tekom meseca aprila t. l. zvišale za nad 23 milijonov šilingov.

Nemška Golddiskont banka. Ta banka, katere delnice se nahajajo v posesti Reichsbanke in so pod njeno administracijo, bo znižala svojo diskontno mero od 8 na 7%. Banka, ki je začela delovati komaj 15. marca t. l., daje samo eksportno devizne kredite do šestih mesecev.

Proračun Nemčije. V gospodarskem in parlamentarnem odboru je nemški notranji minister dne 19. t. m. izjavil, da se je po velikem varčevanju posrečilo, znižati izdatke za leto 1925 za okroglo 95 milijonov mark napram letu 1924.

Poštni dohodki leta 1924. — V l. 1924. je imela poštna uprava od pisemske pošte 241.8 milj. Din, od brzojava 61.1 milj. Din in od telefona 99.5 milj. Din dohodkov, skupaj 402.9 milj. Din. Dohodki pisemske pošte se razdele sledeče: znamke, frankature itd. 217 milj., notranje denarno poslovanje 15.5 milj. Din, časopisi 481.124 Din, poštni predali 1.1 milj. Din, razne takse 7.7 milj. Din. Od brzojavnih dohodkov odpade 29.3 milj. Din na no-

tranji promet, 29.2 milj. Din na mednarodni promet in 2.6 milj. Din od brzojavnega prometa na železniških postajah. Telefonski dohodki so se pobrali: 1.1 milijona Din od odpravljenih pozivnic, 0.4 milj. Din od krajevnih razgovorov, 55.2 milj. Din od telefonskih razgovorov v mednarodnem prometu, 35 milj. Din od rednih telefonskih predplačnikov in od izrednih taks, 3.9 milj. Din od raznih uradnih poslovanj.

Carina.

Nov pravilnik o carinskih posrednikih. Na predlog carinskega sveta generalne direkcije carin je minister financ podpisal nov pravilnik o carinskih posrednikih. Ta pravilnik, ki stopi v veljavo najdalje do konca tega meseca, bo razveljavil vse prejšnje predpise o carinsko-posredniški službi.

Carinsko-pomorski pravilnik. Minister financ g. dr. Stojadinović je podpisal te dni carinsko-pomorski pravilnik. Pravilnik bo te dni objavljen, nakar takoj v veljavo.

Davki in takse.

Hišna najmarina na Poljskem. Z zakonom z dne 1. aprila 1925 se je veljavnost dosedanjega zakona za obdačevanje hišnih najemnikov podaljšala do konca leta 1928. Ob tej priliki se je določilo novo davčno merilo. Davek znaša za leto 1925.: 12%, za l. 1926.: 10%, za l. 1927.: 8% in za l. 1928.: 7% od najemnin, odnosno najemne vrednosti. Na star avstrijski zglede izredne obremenitve hišne posesti se oklepa torej samo še naša država, dočim so vse druge nasledstvene države prejšnja občutna davčna merila izdatno olajšala.

Promet.

Nov vozni red. Prometni minister je podpisal nov vozni red, ki velja za celo kraljevino. Nov vozni red stopi v veljavo dne 5. junija t. l.; z njim je urejeno vprašanje ekspresnega in brzega prometa. Predvidene so stroge kazni za nepotrebne zakasnitve.

Preureditev železniško-tarifnih določb. Zveza industrijev v Ljubljani je poslala svojim članom naslednjo okrožnico: »Zaznavamo, da je Ministrstvo saobračaja pripravilo rešenje, s kojim se uvede neprekinjeno računanje vozarine pri prehodu s prog bivše Južne železnice na državne proge in obratno. Tako neprekinjeno računanje naj se uporablja tudi za vse vicinalne proge, ki se po državni železniški upravi eksploatirajo, t. j. koje je država vzela v zakup. Enako naj se neprekinjeno računa za nekoje vicinalne proge, ki se odvajajo od prog bivše Južne železnice. Za progo Ljutome—Ormož—Murska Sobota naj velja neprekinjeno tarifiranje. — Nasprotno pa tako rešenje ne bi veljalo za lokalne železnice v Sloveniji s takozvanim malim obratom, med koje spadajo n. pr. Ljubljana—Vrhnik in proga Slov. Bistrica—Slov. Bistrica mesto. Za take privatne železnice hoče Ministrstvo sporazumeti se z dotičnimi upravami. Kar se tiče posebej proge Ljubljana—Vrhnik, je njena uprava sama že pred več nego letom dni stavila konkretne predloge za 50% znižanje vozarine na tej prog. Žal se ta predlog do sedaj še ni udeležil. — Ker se z uvedbo neprekinjenega računanja znižajo dohodki državnih železnic, hoče Ministrstvo saobračaja izpadek nadomestiti in obenem korigirati veljavne tarife, da jih približa predvojni razporedbi. Tako je za prevoz robe preko vi-

cionalnih železnic predviden dodatek k novi (normalni) tarifi približno za 10%. Nadalje se namerava povišati sedanje tarifne klase B in C ter izjemne tarife I. in II. prilično za 15%, ker so te postavke sedaj nižje nego predvojni pariteta. Po drugi strani naj se tarifne klase I. in II. ter brzojavne tarife, ki so sedaj višje od predvojni paritete, primerno znižajo. — Te informacije sporočamo p. n. članom in pripominjamo, da bomo nadaljevali naša prizadevanja za izboljšanje tarifnih določb. Žal moramo računati s tem, da se izpadek, ki nastane po neprekinjenem tarifiranju, nadomesti s povišanjem nekojih tarifnih postavk. Navzlic temu se nadejamo, da se v splošnem položaj izboljša.«

Izvoz in uvoz.

Naša izvozna trgovina v prvih treh mesecih leta 1925. V prvem četrtletju 1925. se je iz naše države izvozilo 1.016.967 ton blaga v vrednosti 2.273.481.537 Din. Od te vrednosti se je izvozilo blaga v Italijo 29.15% (662 milj.), v Avstrijo 18.59 odstotkov (422.7 milj.), na Čehoslovaško 11.01% (250.4 milj.), na Grško 7.28% (165.4 milj.), v Nemčijo 6.23% (141.6 v Rumunijo 4.91% (111.5 milj.), v Švico 3.63% (82.4 milijonov), v Francijo 3.28% (74.5 milijonov), na Bolgarsko 2.51% (75 milj.), v Zedinjene države 1.97% (44.7 milj.), v Egipt 1.18% (26.7 milj.), v Anglijo 0.97% (22 milj.), v Turčijo 0.82% (18.9 milj.), na Špansko 0.44% (10 milj.), v Argentinijo 0.32% (7.3 milj.), na Poljsko 0.27% (6.1 milj.), na Holandsko 0.22% (5 milj.), na Dansko 0.20% (4.5 milj.), na Portugalsko 0.15% (3.4 milj.), v Alžir 0.15% (3.3 milj.), v Albanijo 0.14% (3.27 milj.), v Tunis 0.12 stotkov (2.6 milijona), v Belgijo 0.10%

(2.4 milijona), v Maroku 0.10% (2.2 milijona), v Tripolis 0.02% (547 tisoč 500 Din), v Kino 0.02 (306.104 Din), na Javo 0.01% (192.260 Din). Ostalo blago v vrednosti ca. 138.000 Din se je izvozilo na Švedsko, na Malto, v Kanado, v Rusijo, na Norveško, v Palestino in v Brazilijo.

Razno.

Rasto Pustoslemšek — petdesetletnik. Danes praznuje ena najbolj markantnih oseb jugoslovenskega novinarstva, glavni urednik g. Rasto Pustoslemšek, petdesetletnico svojega rojstva. Idealnemu borcu za jugoslovensko ujedinjenje, požrtvovalnemu delavcu, kličemo ob tej priliki: »Na mnoga leta!«

Smrt uglednega avstrijskega industrijalca. Dne 19. t. m. je na Dunaju nagloma, zadet od kapi, umrl industrijalec Viljem Kestranek, ki je bil v predvojni dobi ena najmerodajnejših osebnosti v avstrijski industriji. V predvojni dobi je bil centralni ravnatelj praške železarske industrije, pozneje pa predsednik alpske-montanske družbe. Kot zastopnik nižje avstrijske eskomptne banke je bil tudi upravni svetnik Tovarne za dušik d. d. v Rušah pri Mariboru. Od političnega prevrata dalje je prebival stalno na Dunaju, kjer je živel v zadnjem času kot zasebnik.

Dobra svetovna žetev. Mednarodni žitni trgi predelujejo poročila o stanju posevkov; poročila obetajo boljše žetev, kakor je bila lani. Samo glede pšenice se v Zedinjenih državah še malo bojijo, ker si ozimina od posledic preteklih mesecev še ni mogla opomoči. Pšenično žetev cenijo v Zedinjenih državah na 444 milijonov bushelov, lani jih je bilo pa 590 milijonov. Pomladna pšenica bo pa ta primanjkljaj kolikortoliko pokrila; kaže namreč prav dobro in je vrhu tega svojo površino napram lani zvišala za poltretji milijon acrov. Poročila iz Kanade so prav ugodna; prvič kažejo posevki prav dobro, drugič se je posejana ploskev dvignila od 774.000 na 798.000 acrov. Tudi Rusija dobro obeta. Visoke pšenične cene se pa v Chicagu še zmeraj dobro drže, ker kmetje premalo na trg vozijo. Koruza se je podražila; zaloge so se tekom enega tedna zopet za 10 odstokov znižale, ker je bilo povpraševanje živahno, trg pa premalo založen. Cene koruze bi bile šle še bolj gor, če ne bi prihajala poročila o pomnoženih kulturnih ploskvi in ugodnem vremenu. Trg ječmena pričakuje severnoafriško, južnorusko in kalifornijsko blago in je v znamenju ugodnih izgledov glede preskrbe, čeprav so trenutne zaloge majhne. Govorijo, da bo Rumunija preklicala prepoved izvoza za ječmen prejšnje žetve.

Mednarodna delovna konferenca v Ženevi. Dne 19. maja t. l. je bila v Ženevi otvorjena sedma mednarodna delovna konferenca. Otvoril jo je predsednik mednarodnega delovnega urada La Fontaine. Na predlog angleškega delegata je bil za predsednika konference soglasno izvoljen češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš, ki je v svojem zahvalnem govoru opozarjal, kako važna je odstranitev socialnih trenj, da se ublažijo in zmanjšajo spori med narodi. Ena glavnih nalog te konference je, da se olajša tista moralna razorožitev, ki je predpogoj za velike naloge Društva narodov. Češkoslovaška se je nahajala ob koncu vojne v težavnem položaju. Toda ravno Češkoslovaška je tipičen primer za državo, v kateri so se takoj osvojila načela moderne socialne politike. Dr. Beneš je nadalje naglašal, da je na programu konference nov velik problem: odškodnina za nezgode na delu, o katerem vprašanju se bo to pot prvič razpravljalo. Idealni cilj vsake moderne družbe je, da se dogradi socialno življenje na podlagi podpore vsem tistim, ki ne posedujejo nobenih drugih sredstev, da bi mogli v slučajih nezgode vzdrževati svoj obstanek. Tozadevna bremena pa morejo posamezne dežele nositi le tedaj, če se te obveze mednarodno spopolnijo, če se uvedejo v vseh državah. V svojih nadaljnjih izvajanjih je bil dr. Beneš glede udeležitve najširših socialnih problemov zelo optimističen.

Gospodarske prilike v Nemčiji se v mesecu aprilu t. l. napram prilikam v prejšnjem mesecu niso bistveno izpre-

menile. Po uradnih poročilih so postale kupčije v kovinski stroki (železo, stroji in električne potrebe) nekoliko živahnejše, vendar pa se prometna kriza v promogovni industriji ni izboljšala. Ravno tako izkazujejo ladjedeska stroka in nekatere druge industrije jako slabe kupčije. Pasivnost nemške zunanje trgovine se je nekoliko zmanjšala, a izboljšanje še vedno niti izdaleka ne vstreza splošnemu pričakovanju. Opaža se prizadevanje, da se blagovne cene, ki so še vedno nad svetovno paritet, znižajo. Nekatere vrste blaga se res pocenjujejo, zato se pa drugo blago zopet podražuje. Položaj kreditne krize se ni izpremenil. Krediti iz Amerike so sicer dobro došli, pomenijo pa za pospeševanje gospodarstva le kapljico v morje potreb. Da bi se gospodarstvo moglo razviti, so potrebni ceni in dolgoročni krediti, ki bi vplivali na domači denarni trg. Kurzi vrednostnih papirjev so se na borzah nekoliko znižali. Večje borzne spekulativne kupčije se niso sklepale.

Bolgarija prosi za trajno zvišanje svoje armade. Bolgarska vlada se je obrnila na veleposlaniško konferenco s prošnjo, da sme do 31. t. m. dovoljenih

10.000 vojakov še nadalje obdržati pod orožjem.

Izkoriščanje zlatih rudnikov v Rusiji. Sovjetska vlada je pred kratkim odobrila pogodbo generalnega komiteja za koncesijo z neko angleško družbo, ki hoče izkoriščati zlate rudnike na Kamčatki. Pogodba je sklenjena na dobo 36 let. Vlada si je pridržala pravico, da pokupi vse dobljene količine zlata po vsakokratni tržni ceni. Ako bi vlada ne reflektirala na izvajanje te pravice, sme družba prodati zlato v inozemstvo. Družba plača vladi zakupnino in ji brezplačno odstopi 5% produkcije. Po preteku zakupne dobe preide podjetje brezplačno v last države. Ta pogodba je prvi korak vlade, da pritegne inozemski kapital k intenzivnejšemu udejstvovanju v Rusiji.

Državna borza dela v Mariboru. Od 17. do 23. maja je bilo prijavljenih 143 prostih mest, 180 oseb je iskalo službe, v 42 slučajih je borza posredovala uspešno in 11 oseb je odpotovalo; od 1. januarja t. l. do 23. maja pa je bilo 2595 prostih mest prijavljenih, 4113 oseb je iskalo službe, v 1158 slučajih je borza posredovala uspešno in 251 oseb je odpotovalo.

peljalo 434 svinj, 3 ovce, 2 jagnjeta. Cene so bile sledeče: mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 50—75 Din, 7—9 tednov 112.50—200, 3—4 mesece 225 do 350, 5—7 mesecev 375—450, 8—10 mesecev 625—750, 1 leto 1000—1500, 1 kg žive teže 12—14.50, mrtve 15—16.25, ovce komad 100—112.50 Din. Prodalo se je 279 komadov.

Mariborski tržni dan dne 23. maja 1925. Sejm je bil prav dobro preskrbljen, pa tudi dobro obiskan in kupčija je bila precejšnja. Vkljub veliki vročini je prišlo 29 slaninarjev na trg. V sled vročine se je slanina kar že cedila. Prodajali so pa svinjino po 25 do 35, slanino 20 do 30 in drob po 18 do 20 Din kg; domači mesarji so znižali nekoliko cene, klobasarji so pa še vedno ostali pri dosedajšnjih, le malokateri mesar jih je prodajal ceneje. Cene pa so bile govodini 15 do 17.50, teletini 15 do 20 in svinjini 17.50 do 25 Din, prekajenemu mesu 30 do 40, klobasam 20 do 45, drobu 8 do 15 Din kg. — **Perutnine** je bilo okoli 600 komadov. Cene so bile piščetam 15 do 25, večjim 30 do 75 Din par, kokošim 25 do 60, racam in goskam 60 do 100, puranom 100 do 125 Din komad. — **Krompir, zelenjava, sadje in druga živila** (15 vozov). Krompir se je prodajal po 12.50 Din mernik oziroma 2 Din kg, novi letošnji krompir pa je stal 10 Din kg. Drugače pa so bile cene čebuli 4 do 6, česnju 6 do 15 Din venec, kole-rabi 2 do 2.50 Din, glavni solati 1 do 2.50 Din, braziljanski 2 do 5 Din komad, druga solata pa se je prodajala po 0.50 do 1.50 Din kupček. Kisló zelje 3 do 3.50 (je zopet ceneje) ravno tako kisló repa 1.25 do 1.50 Din kg. Kumare 16 do 18 Din kg ali pa 5 do 10 Din komad, jabolka 3 do 12 Din kg, črešnje pa 18 Din kg (so tedaj od pretečenega tedna za 17 dinarjev ceneje; pomaranče po 1 do 3.50, limone 0.50 do 1 Din, datelji 15 do 35 Din kg. Surovo maslo 44 do 46, kuhano 54 Din kg; jajca 0.75 do 1.25 Din komad (so tedaj ceneje), mleko je tudi ceneje in sicer 2.50 do 3 Din, bučno olje 18 do 24 Din liter; karfiol 4 do 18 Din komad, sirček 2 do 10 Din hlebček. — **Lončena in lesena roba.** To pot je bilo te robe malo, ker so šli Ribničanje za binškošne praznike domu. Cene so bile običajne 0.50 do 100 Din komad, leseni stoli 40 do 50, lesene vile 15 do 20, grablje 20 do 25 Din komad, brezove metle 2 do 5 Din komad, koruzna slama 25 do 30 dinarjev komad. — **Seno in slama na mariborskem trgu.** Kmetje so v sredo 20. maja pripeljali 4 vozove sena, 3 vozove otave in 5 vozov slame, v soboto 23. maja pa 12 vozov sena, 4 vozove otave in 18 vozov slame in so prodajali seno po 45 do 75, otavo po 50 do 60 in slamo po 30 do 60 Din 100 kg. Slamo so prodajali tudi v snopih po 1.50 do 2.50 Din komad. Kupčija je bila zelo živahna.

Dunajski prašičji trg. Na dunajski trg se je prignalo dne 19. t. m. 3324 debelih in 11.647 mesnatih prašičev, skupaj 14.971 in sicer: 854 iz Ogrske, 2189 iz

Rumunske, 424 iz Jugoslavije in 11.504 iz Poljske. Cena za srednje debele prašiče se je gibala med 2.20 do 2.35 šil., za mesnate prašiče pa med 1.80 do 2.30 šil.

Dobava, prodaja.

Prodaja raznih odpadkov (od blaga, kovine itd.) se bo vršila dne 12. junija t. l. pri upravi II. zavoda za izradu vojne odeče v Sarajevu.

Prodaja stare vojaške opreme in raznih odpadkov se bo vršila dne 15. junija t. l. pri upravi oddelka II. zavoda za izradu vojne odeče v Slavonskem Brodu.

Prodaja starih avtomobilov, priklopnih vozilov itd. se bo vršila dne 15. junija t. l. v pisarni Dravske artilerijske delavnice v Ljubljani.

Oddalo se bo v zakup zemljišče za gradbo restavracije v Višegradu dne 10. junija t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu.

Dobave. Direkcija državnih rudarskih poduzeća v Sarajevu sprejema do 30. maja t. l. ponudbe glede dobave tračnic, do 8. junija t. l. pa glede dobave jeklene vrvi. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 9. junija t. l. pri Komandi 8. žandarmerijskega polka v Ljubljani glede dobave 400 m³ drv za kurjavo. — Dne 16. junija t. l. pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave barv in firneža; pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave materijala za razsvetljavo (stenja, svetiljk itd.) ter glede dobave telegrafsko-telefonskega materijala; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave Staufarovih mazalic. — Dne 17. junija t. l. pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave mehkih drv; pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave bakrenega materijala; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave bombaževine za ležišča in za čiščenje. — Direkcija državnih rudarskih poduzeća v Sarajevu sprejema do 30. maja t. l. ponudbe glede dobave železne vrvi, glede dobave cementa in glede dobave bencina; direkcija državnega rudnika v Brezi pa do dne 10. junija t. l. glede dobave traka za izoliranje in 50 žarnic. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 30. maja t. l. v pisarni štaba 40. pešpolka v Ljubljani glede dobave makaron, zdroba, ješprenčka, fižola, riža, svinjske masti, olja in kisa. — Dne 4. junija t. l. pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave sanitetskih torb. — Dne 5. junija t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave smrekovih desk. — Dne 15. junija t. l. pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave svilenega papirja; pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave konoplje za mašenje; pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave svinčenega materijala; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave železa.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Josip Petelinc, Ljubljana
 Na veliko! (blizu Prešernovega spomenika) **ob vodi** - Na malo!
 Priporočila potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje, modno blago, pletenine, izpne robe, železke, sukance, toaletno blago.
 Telefon 913

Ljubljanska borza.
dne 25. maja 1925.

Blago: Late 24/24, od 10—16 cm, dolž., 2, 2½, 3, 3½, fco meja, bl. 280; deske 24 mm, od 10—16 cm, 2, 2½, 3, 3½, monte, fco meja, bl. 500; hrastovi frizi, od 4—10, od 25—60, I. in II., fco meja, den. 1400; bukova drva, 1 m dolž, suha, fco Ljubljana, 10 vag., den. 21, bl. 21, zaključ. 21; pšenica Rosafé, 80 kg, rinf., prompt., par. Ljubljana, bl. 490; pšenica avstralska, rinf., prompt., par. Ljubljana, bl. 485; pšenica Hard Winter 2, rinf., prompt., par. Ljubljana, bl. 500; otrobi pšenični drob., par. Ljubljana, bl. 190; koruza, dob. maj, junij, par. Postojna, necar., bl. 250; Rž makedonska, 72/73 kg, par. Ljubljana, bl. 400; Ječmen 57-59 kg, fco maked. postaja, bl. 300; oves, makedonski, orig., par. Ljubljana, bl. 360; Krompir beli, fco dolenj. postaja, den. 125; krompir rumeni, fco štaj. post., bl. 115 krompir rudečkast, fco štaj. post., bl. 135.

Vrednote: Loterijska 2½% drž. rentna za vojno škodo, den. 188, bl. 193, zaključek 192; Celjska posojilnica d. d., Celje, den. 200, bl. 206; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana, den. 225, bl. 260; Merkantilna banka, Kočevje, den. 110, bl. 110, zaključ. 110; Prva hrv. štedionica, Zagreb, den. 805, bl. 812; Kreditni zavod za trg. in ind., Ljubljana, den. 190, bl. 200; Strojne tov. in liv. d. d., Ljubljana,

bl. 133; Trbovelj. prem. dr., Ljubljana, den. 378, bl. 388; Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d., Ljubljana, den. 110, bl. 118; »Stavbna družba« d. d., Ljubljana, den. 265, bl. 280; 4½% zastavni listi Kranjske dež. banke, den. 20; 4½% kom. zadolžnice Kranjske deželne banke, den. 20.

Tržna poročila.

Ljubljanski trg. (Cene dne 23. t. m.). Meso: goveje 13—20, telečje 22.50 do 27.50, kozličje 22.50—25, kostrunje 15, slanina 20—24 Din za kg. Perutnina: kokoši 20—25 Din komad, piščanci 30 do 65 Din par. Jajca: 0.75—1.12 komad. Mlečni proizvodi: mleko 3 Din liter, surovo maslo 30—35, kuhano 35—40 Din kg, mohant 10 Din kg (0.50—2 Din hlebček). Zelenjava in sočivje: tržaška glavna solata 14—16 Din kg, domača glavna 0.50—2 Din komad, berivka 1—2 Din merica, grah v stročju 10 Din kg, v zrnu 24 Din liter, česen 0.25—1 Din šopek, čebula 5 Din kg, šparglji domači 3.75 Din šopek, špinača 1—1.50 Din merica, kumarce 15—20, korenje 1.50, peteršilj 1.50 Din komad, kisló zelje 3 Din kg. Krompir: novi 8, stari 1.75—2 Din kg. Sadje: češnje 10—16 Din kg, orehi v luščinah 3.75—4.25 Din liter, zluščeni 30—40 Din kg, datelji 20 Din kg.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejmu dne 15. maja 1925 se je pri-

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani
 prodaja
PREMOG
 iz slovenskih premogovnikov
 vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo, kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo
Inozemski premog in koks
 vsake vrste in vsakega izvora ter priporočila posebno prvovrstni češkoslovaški in angleški koks za lvarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in briquete.
 Naslov:
Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani
 Miklošičeva cesta št. 15, II. nadstr.

Jeklena žica 1 mm
 odda se, počeni od 50 kg, po ceni 10 Din za 1 kg fco Ljubljana. Poizve se v upravi »Trgovskega lista«.

Najboljši šivalni stroji in kolesa so edino le
Josip Petelinc-a
 znamke
GRITZNER, PHÖNIX in ADLER
 za rodbino, obrt in industrijo
Ljubljana blizu Prešernovega spomenika
 Poup v vazenju brezplačno. Veletna garancija. Delavnica za popravila.
 Na veliko. Telefon 913. Na malo.

ESENCI
 za rum, konjak, likerje in žganje
Ekstrakti in arome
 za nealkoholne pijače vseh vrst.
Koncentrirani sadni eteri
 za aromatiziranje kandi-
 diov in sladčič
PRAVI MALINOVEC
Sadni grog (Punsch)
== Limonov sok ==
 priporočila:
Srečko Potnik in drug
Ljubljana, Metelkova ul 13
!! Zahtevajte cenike !!

Veletrgovina
 kolonijalne in
 špicerijske robe
Ivan Jelacín
Ljubljana
 Zaloga
 sveže pražene
 kave, mletih dišav
 in rudninske vode
 Točna
 in solidna postrežba!
Zahtevajte cenik!

Edini tih pisalni stroj z neomejeno trpežnostjo
L. C. SMITH & BROS, MOD. 8
 brez najmanjšega ropota, ker so vsi tečaji na krogličnih tečajih.
 Zastopstvo:
Ludovik Baraga, Ljubljana, Šelenburgova ul. 6./I.
 Specijalna mehanična delavnica za popravilo pisalnih, računskih in tehničnih strojev.